

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

"KELISHILDI"

Ro'yhatga olindi: BD-5111100-2.10

2018 - yil "18" OB

VOKAL VA ZAMONAVIY MUSIQA

FAN DASTURI

Bilim sohasi:
Ta'lif sohasi :
Ta'lif yo'nalishi:

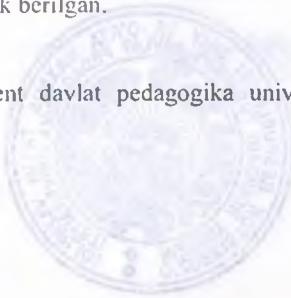
100000 - Gumanitar
110000 - Pedagogika
5111100 - Musiqa ta'lifi

Toshkent- 2018

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvosifqlashtiruvchi Kengashning 2018-yil "18" 08-dagi 4 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018-yil "25" 08-dagi 24 -sonli buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universitetida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

- Panjiyev Q.B. - Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti "Musiqiy ta'lim" kafedrasi mudiri, san'atshunoslik fanlari nomzodi.
- Salimova D.I. - Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti "Musiqiy ta'lim" kafedrasi o'qituvchi.

Taqrizchilar:

- B.Azimov - O'zbekiston davlat konservatoriysi dotsenti, p.f.n.
- Sh.Valiyeva - Chilonzor pedagogika kolleji Maxsus cholg'u bo'limi boshligi

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti o'quv-uslubiy Kengashida ko'rib chiqilgan va tavsiya qilingan. (2018 - yil 28 08-dagi 11 - sonli bayonnomasi).

20. tdpu-intranet.ped
21. www.ziyonet.uz
22. www.edu.uz

5. Mirzaeva N.A. Xonandalik uslubiyoti asoslari. Ma’ruzalar matni. Toshkent. 2008. 48 b.
6. Omonnulaeva D. Estrada xonandaligi. O’quv qo’llanma. Toshkent. 2007. 110 b.
7. Jalilov M.R. “Qo’shiqlar hrestomatiyasi”. O’quv qo’llanma. Toshkent: TDPU, 2002 y.
8. Qahharov N.B., Ayubov K. “Vokal san’ati asoslari” . O’quv qo’llanma. Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2008 y.

Qo’shimcha adabiyotlar

9. Мирзиёев Ш.М. Танкидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик коидаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мажхамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11
10. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олий жаноб халқимиз билан бирга қурамиз. Тошкент “Ўзбекистон” – 2017й.
11. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаравон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2016й.
12. Мирзиёев Ш. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаравонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2016й.
13. “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони. 1-илова: “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси”. Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 8 февраль сони ва Интернет ресурс: www.lex.uz.
14. “O’zbekiston Vatanim manim” to’plam I, II, III, IV-qismlar. Toshkent: Mehнат, 1997.
15. Sadirov J.S., , Qahhorov N.B., Abdurashidova N.A. “Qo’shiqlar hrestomatiyasi”. Toshkent: TDPU. 1996.
16. Jalilov M.R, Sadirov J.S: “Qo’shiqlar hrestomatiyasi”. Toshkent: O’qituvchi. 1995.
17. Аден Г. “Хрестоматия вокально-педагогического репертуара (для баритон и баса). М. 1966.
18. Тураев Ю., Амануллаева Д. Вопросы методики преподавания эстрадного пения. Услубий ўкув кўлланма. Т., 2004.

Internet saytlari

19. www.tdpu.uz

I. O'quv fanning dolzarbliji va oliy kasbiy ta'limgagi o'rni

Mazkur fan dasturi “5111100 – Musiqa ta’limi” ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, unda talabaning shu fan bo‘yicha egallashi lozim bo‘lgan bilim, ko‘nikma va malakalari minimumi aniqlangan ya’ni ovoz apparatining tuzilishi va uni boshqarish, vokal va zamonaviy musiqa to‘g‘risidagi asosiy tushunchalar bo‘yicha metodik ko‘rsatmalar tavsiya etilgan.

Fan dasturda talabalarning badiiy-ijrochilik tomonlarini puxta o‘zlashtirilishiga, talabalarning qo‘shiq repertuarini xilma-xil shakl va harakterdagi rang-barang vokal hamda zamonaviy musiqa asarlari bilan boyitib borishga alohida e’tibor berilgan.

II.O'quv fanining maqsadi va vazifalari

“Vokal va zamonaviy musiqa” fanining asosiy maqsadi - vokal va zamonaviy musiqa san’ati vositasida bo‘lajak musiqa o‘qituvchilarining estetik va badiiy didini tarbiyalash, professional uslubda kuylash malakalarini shakllantirishdan iboratdir.

Alohida e’tibor tovush apparatining texnik rivojiga, artistik mahoratini rivojlantirish va yuqori badiiy saviyada tarbiyalashga qaratilishi kerak. Mazkur fan yuzasidan talaba zamonaviy dunyoqarashi keng bo‘lgan, ya’ni insoniyat madaniyatini tarixi, rivojlanish pog‘onalari xususan yangi paydo bo‘lgan kompyuterlar tizimidagi jahon musiqiy dasturlari yuzasidan ham tushuncha, tasavvur, bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi lozim.

Fanni o‘qitishning asosiy **vazifikasi** - dars jarayonida talabalarga ta’lim va tarbiya berish, ularni dunyo standartlariga javob beradigan chuoqur bilimli, yuqori malakali mutahassis qilib tayyorlash, vokal pedagogikasining tizimliligi, izchilligi, oddiydan murukkabga o‘tish, individual yondashish kabi qator didaktik tomonlari bilan tanishtirish muhim hisoblanadi.

Fan bo‘yicha talabalarning bilimiga, ko‘nikma va malakasiga qo‘yiladigan talablar. **Bakalavr:** vokal va zamonaviy musiqada sistemalilik, izchillik, oddiydan murukkabga o‘tish, individual yondashish kabi qator didaktik tomonlarini; tovush apparatining tuzilishi va harakatlanishi hususiyatlarini; vokal to‘g‘risidagi asosiy tushunchalarni; ovoz hosil qilish va uning turlarini; honandalik nafasi, artikulyatsiya, intonatsiya va dinamik belgilarni *bilimgu*;

- vokal va zamonaviy qo‘shiqlarni ijro etish jarayonida nafasni qovurg‘anining pastiga, qoringa shovqinsiz olish va uni tejamli sarflash, barcha registrlarda yuqori holatda ovoz hosil qilib kuylay olish, sof va toza kuylash;

- so‘zlarni orfoepiya qoidalariiga muvofiq talaffuz qilib kuylash, turlicha ovoz hujumlari bilan kuylay olish, legato va stakkatoda kuylash;

- o‘zbek va Yevropa vokal va zamonaviy musiqa asarlarining klassik va zamonaviy uslubiy yo‘nalishlarining manerali ijrosini bilish va uni amaliyotda qo‘llsha olish;

- yakka va turli guruxlar bilan mustaqil ijodiy ishlash va kontsert faoliyatini yurg‘azish;

- mikrofonni erkin ishlatisht.

- xonanda ovozining registrlari va badiiy texnik imkoniyatlarini;
- ovoz qo'yish mashqlarini;
- o'quvchi bilan asar ustida ishlab, sa'naga chiqishga tayyorlash kabi ko'nikmalarga ega bo'lishi, malaka hosil qilishi va amalda qo'llay olish;
- vokal va zamonaviy musiqa siru-asrorlarini chuqur bilish va yuqori professional uslubda kuylay olish, musiqa asbobi jo'rligida hamda unison yoki ko'p ovozli ansambllar jo'rligida yakka honanda sifatida kuylash, ovoz va musiqa asbobi uchun yozilgan asarlarni ifoda etish shtrixlari, stili va harakteri nuqtai nazardan tahlil qilish;
- maktabgacha, boshlang'ich va o'rta ta'lim tizimida pedagogik faoliyat yuritishda vokal va zamonaviy musiqa talablarini qo'llay olish;
- o'quvchi ovozini rivojlantirish;
- ovozdagi nuqsonlarni bartaraf etish;
- o'quvchiga dastur tanlash, dastur ustida ishlab, estrada sahnasiga tayyorlash kabi *ko'nikmasiga*;
- vokal va zamonaviy musiqa qo'shiqchiligi tarixi va rivoji bosqichlari;
- jo'rnavoz va fonogramma minus bilan ishslash yo'llari;
- estrada musiqasining klassik va zamonaviy uslubiy yo'nalishlarini;
- vokal ovoz registrlari, xajmini va ovoz imkoniyatlarini;
- vokal nota matnlarini o'qish va tahlil qilishni;
- xonandalik pedagogikasining asosiy tushunchalar;
- xonandalik ovozlar klassifikatsiyasi;
- musiqiy qobiliyat psixologiyasi;
- tovush apparatining tuzilishi va ishlashi;
- o'zbek va dunyodagi mashhur estrada xonandalarining ijro uslublari haqida *malakasiga ega bo'lishi kerak.*

III. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

I-Modul. Vokal va zamonaviy musiqa

1-mavzu. Musiqa madaniyati va uning hayotdagi o'rni

O'zbekistonda musiqa madaniyatini shakllanishi jarayonlari, musiqada yangicha uslub, musiqa madaniyatini rivojida milliy cholg'ular o'rning o'mi va ahamiyatini, tarixiy taraqqiyot davomida xalq mumtoz musiqasi, an'anaviy kasbiy musiqa, xalq bastakorlik yo'llari, shuningdek, fol'klor - xavaskorlik musiqiy merosi singari shaklan va usluban bir-biriga yaqin ijrochilik ko'rinishlari hamda ushbu musiqiy merosni bugungi ma'naviy madaniyatimizning bir bo'lagi sifatida namoyon bo'lishi.

2-mavzu. O'zbek musiqa madaniyati namoyandalar

Komil Xorazmiy, Ota Jaloliddin Nazirov, Xoji Abdulaziz Abdurasulov, Mulla Tuychi Toshmuxammedov, Madali Xofiz Raxmatillo o'g'li, Usta Olim Komilov, Domla Xalim Ibodov, Muhibbin Qori Yoqubov, To'xtasin Jalilov, Yunus Rajabiy, Jo'raxon Sultonov, Ma'murjon Uzoqov, Tamaraxonim, Muxtor Ashrafiy, Halima

Ovoz mashqlarini bajarishda qo‘yiladigan asosiy talablar

Talaba kuylash jarayonida mashqni formal tarzda qaytarmasdan, balki ongli va ijodiy tarzda his etib kuylashga yondoshishi shart. Bu uchun har bir mashqni talabaga kuylashni tavsya etishda uni nafaqat kuylab ko‘rsatish, balki uning asosiy maqsadini mufassal tushuntirib berish lozim. Shunda talaba ongli ravishda ovozini tug‘ri yo‘naltiradi, hamda sonetik va texnik qiyinchiliklarni onson yengib o‘tadi.

Eng avvalo ovozni erkin va to‘liq chiqishini diapazonning o‘rta qismida yangratishga erishish lozim. Shundan so‘ng diapazoning yuqori tovushlарini kuylashga o‘tish mumkin.

Ovozni ishlatish xususiyatlari

Ish jarayonida ustozning idroki nihoyatda xushyor bo‘lishi, tomoq siqilishi, artikulyatsiyaning notug‘ri pozitsiyada ekanligi va xususan ovoz toliqishini o‘z vaqtida payqab olib zarur choralar ko‘rishi shart. Dars jarayonida talabada vokal mashqlarining barcha turlari “M” (yumuq) tovushdagi yopiq lablar bilan ochiq tarzdagi unli tovushlar, hamda unli va undosh tovushlar birligida “legato”, “stakkato”, “arpedgio”, intervallar, gammalar, kichik kuylarni (popevka) kuylash va ulardan tegishli malakalar va ko‘nikmalar shakllanishi lozim.

V.Mustaqil ta‘lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning hususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsya etiladi:

- darslik va o‘quv qo‘llanmalardan tegishli bo‘lim va mavzularni o‘rganish;
- vokal mashg‘ulotlarining tegishli qismi bo‘yicha tarqatma materiallar bilan tanishish;
- fanning tegishli bo‘limi bo‘yicha mahsus adabiyotlar bilan ishslash;
- audio, video apparatura va tahlimning boshqa TV dan foydalanish;
- vokal asarlarini o‘rganish va tahlil qilish;
- o‘rganilayotgan bo‘lim va mavzular bo‘yicha o‘quv-ilmiy-tadqiqot ishlami olib borish;
- ijodiy va muammoli o‘quv topshiriqlarni bajarish.

VII. Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. Cathrine Sadolin. Complete vocal technique. 2012. www.Completevocalinstitute.com
2. American popular music. Larri Star & Christopher Waterman. Oxford Universite Press. Inc. 2007.
3. Qahharov N.V. Vokal asoslari. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. Iqtisod-moliya. 2008. 314 b.
4. Umarov M. Estrada va omnaviy tomoshalar tarixi. Darslik. Toshkent. Yangi avlod asri. 2009. 304 b.

Qayta islegen G‘ Demesinov

17. “Seni oylayman” R.Du'ysemuratova so‘zi Z.Lepesov namasi
- 18.”Su’ymewge bolmaydi” S.Dawletalievso‘zi G‘.Demesinov namasi
- 19.”Ko‘rdin‘be” (vocal ansambl ushin) B.Qayipnazarov so‘zi G‘.Amaniyazov namasi
- 20.”Ana jurtim” G.Nurlepesova so‘zi U.Abdullaeva namasi

Xorijiy vokal va zamonaviy musiqa asarlari

Eivis Presiey & Vera Matson. Love me tender

John Lennon and Paul McCartney. Yesterday.

Text and music by Chris De Burgh, Arr. By Gregory Fine The lady in red
Time to say goodbye.

Riek Alleson Je T'aime

M.Panas Good bye, my love, Good bye

Music by John Kander And All That Jazz

Diane Warren I Don’t Want To Miss A Thing.

Bob Merrill Mambo Italiano

T.Baleardo, J.Bouchikhi, N.Rcyes – S.Diaz. Bamboleo

Benny Andersson, Stig Anderson, Bjoran Ulvaeus. Mamma Mia.

Max Martin. Baby one more time.

Joserh M.Lacalle. Amapola.

Carson Parks. Sothing stupid.

Pedagogik-metodik dasturlar bilan tanishish

Talabaga to‘g‘ri dastur tanlash. Vokal mashqlari va ularning turlari. Vokalizlar. O‘zbekiston bastakorlarining estrada asarlari. Rus estradasi kompozitorlarining asarlari. Dunyo estrada yulduzlaridi dasturidagi asarlar. Zamonaviy o‘quv metodik adabiyoti, Asosiy o‘quv qo‘llanmalar va darsliklar va ularning qisqa xarakteristikasi.

Ovoz mashqlarining asosiy vazifalari

1. Kuylashda nafasni vokal ixtisosiga mos darajada olish;
2. Kuylashda “artikulyatsiyani” tug‘ri ishlatish;
3. Tomoq (ovoz) mushaklarini rivojlantirish;
4. Sof intonatsiyaga erishish;
5. Ovoz diapazonini (doirasini) kengaytirish;
6. Barcha kuylash texnikalari: kuychanlik (kantilena), stakkato, non legato, tayanchli tovush (opyortqy zvuk), falg‘tset, tovush filirovkasi, ovoz dinamikasi (forte, piano) ni egallash;
7. Estrada xonandaligi uslubidagi barcha texnik yo‘nalishlarini egallah.

Nosirova, Mutual Burxonov, Komiljon Otaniyozov, Fattoxxon Mamadaliev, Matniyoz Yusupov, Tavakkal Qodirov hayot va yo'li va ijodiy faoliyati.

Vokal pedagogikasi fanning ta'lif sestmasidagi mohiyati. Tahlim berishda asta-sekinlik printsipiga ahamiyat qilish. Vokal texnik rivojlanishda musiqiy va badiiylik birligi printsipi va uning tarbiyadagi mohiyati. Har bir talabaga individual yondoshish printsipi. Mukammalikka xamisha intilish printsipi.

3-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqa fanining maqsad va vazifalari

Fanni o'qitishning maqsad va vazifalari, qo'shiq – aytim tushunchasi va uning inson hayotidagi o'mni, o'zbek xalq qo'shiq ijrochiligi hamda xonandalik ijrochiligi tarixi, vokal va ezamonaviy musiqa xonandaligi to'g'risidagi asosiy tushunchalar, ovoz hosil qilish va uning turlarini, xonandalik nafasi, artikulyatsiya, intonatsiya va dinamik belgilari.

4-mavzu. XX asr musiqa san'ati rivojining ba'zi xususiyatlari

Zamonaviy san'at shakllanishining ijtimoiy tarixiy jarayonlari, san'at - yangi muammolarini o'rganishning estetik-madaniyatshunoslik yo'nalishi, musiqiy janr va usulning hosil bo'lish tamoyillari, XX asr san'atida xudud kontseptsiysi, mavzuiylikni tashkil etish, motivli mikro mavzuiylik, cho'zilgan mumtoz mavzuiylik.

5-mavzu. Xonandalik asoslari

Xonandalik san'ati mahorati, ovoz imkoniyatlari, uning gigienasi va talqini bilan bog'lik qonuniyatlar, matn va talaffuz masalalari, so'z va ohang, badixago'ylik, ijrochilik, xofizlik, o'zbek an'anaviy xonandalik san'ati amaliyotida juda ko'p ovoz turlari va uning o'ziga xos xususiyati.

6-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqada ovoz tarbiyasi

Xonandaning ovoz tuzishi tavsifi, crkaklar ovozi registrlari, ayollar ovozi registrlari, ko'krak va bosh rezonatorlari, ovoz tayanchi, kuylayotganda lab, til va yumshoq tanglay ish faoliyati, xonandaning nutqi, ovoz tarbiyalashning fonetik uslubi, xonandaning hayot tarzi.

7-mavzu. Vokal musiqa pedagogikasining asosiy tamoyillari va uslublari

Ta'limda ketma - ketlik va uzliksizlik tamoyili, vokal pedagogikasida uslublar, talaba tovushiga o'qituvchining ta'sir etish usullari, xonandalik ovozini aniqlash, xonandalik registrlari, ataka turlari, muskul usulining qimmatligi, nutq orqali tushuntirish, so'z ahamiyati - ovoz tuzilishi haqidagi ishonchli tushuncha, ashula aytishda kuzatuvli o'zaro hamkorlikni tushuntirish, tovush va muskullarni his etish.

8-mavzu. Vokal asarlari va mashqlarini ijro etish yuzasidan metodik tavsiyalar

Kuylash va uning xususiyatlari, kuylashni boshlash (xirgoyi), registrlami silliqlash, artikulyatsiya, diktsiya, filillash ovoz harakatchanligini rivojlantirish.

9-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqa asarlari tahlili

Musiqa asarlar tahlili, musiqada janr va uslub tushunchasi, kuy – ohang, metr va ritm, musiqa san'ati estetika (umumi qoidalar), psixologiya (emotsioial xarakterlari), falsafa (mavzularning ziddiyatligi), musiqada tarixiy faktlar (kuy, ritm, garmoniya), ovozlarning past-balandliginiig o'zaro bog'liqligi.

2-Modul. Amaliy mashg'ulotlar mazmuni

10-mavzu. Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish yo'llari

Xonandalik ovozini belgilovchi sifatlar, ovozlar klassifikatsiyasi, ovozlar tembr va balandligiga ko'ra tasniflanadi, tovush paydo qilish organlarining tuzilishi, ayollar ovozi, erkaklar ovozi, bolalar ovozi turlari.

11-mavzu. Nafas organlari anatomiyasи

So'zlash va kuylash xossalari, nafas olish turlari, kekirdak tuzilishi, tovush xujumi tovush hosil kilish nazariyasi, ovoz a'zolarining tuzilishi va ularni to'g'ri tarbiyalash xususiyatlari.

12-mavzu. Kuylash uslubiyoti pedagogikasi

Kuylash uslubiyoti, xonandaning eshitish kobiliyatini tarbiyalash va rivojlantirish, psixologiya - inson sub'ektiv dunyosi xakidagi fan sifatida, ovoz apparatining kuylash vaqtidagi ish faoliyati, gavdani tik tutish, musiqa asarini ijro etishda ovoz dinamikasidan to'g'ri foydalananish, jumilalarni badiiy ijro etish, kuylashda ovoz filirovkasi.

13-mavzu. Vokal ijrochiligidagi ikki qismli shakl

Oddiy ikki qisqli shakllar, vokal musiqasida reprizasiz ikki qisqli shakl, oddiy uch qisqli shakl, dinamizatsiyalash va uning usullari, ikki qisqli shakl turkumli asarlar.

14-mavzu. Xonandalik uslubiyoti asoslari

Ovoz apparati akustikasi va ovozni akustik tuzilishi, tovush balandligi, akustikada rezonator, ovoz apparatining kuylash vaqtidagi ish faoliyati, xonandaning ovoz apparati, gavdaning kuylayotganda holati, boshni to'g'ri ushslash, artikulyatsion organlar, troxeya va bronxlar ish faoliyati, diafragma xosil qilish, kylashda ovoz dinamikasi

- S. Xayitboev "Xayollarim", "Ishq fasli";
 I. Hamroev "Oy jamol" operasidan Boltaboy qo'shig'i;
 N. Xasanov "O'ynab o'ting shabodalar", o'zbek xalq qo'shiqlaridan "Kuyida", "Ey nozanin".
- A.Zatsepina "Kuda uxodit detstvo";
 Dj. Pergolizi "Ax zachen ya ne lujayka"
 B.Mokrousova "Odinokaya garmonь";
 R.Ilyosov musiqasi "Rayxon";
 D.Omonullaeva "Sen qaydasa", "Sen mening vatanimsa", "Men seni hech kimga bermayman", "Yomg'ir yog'di", "Siz yoqqansiz menga", "Otash zamon", "Saratonim ketdi", "Kecholmayman", "Yor, sendan kechib bo'lmas", "Sen eding", "O'zbekiston", "Oq laylaklar", "Turnalar qaytguncha omon bo'laylik", "Ikki daraxt", "Meni kutma";
 E.Salixov musiqasi "Umid";
 Qoraqalpoq xalq ijodiyoti bo'yicha mazkur fan laboratoriya mashg'ulotlarining taxminiy repertuarda asarlari
- 1."Qaraqlpaqta" A.Musaev so'zi Jeti asirim namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 2."Bes perde" Berdaq so'zi Bes perde namasi Qayta islegen G'.Demesinov
 3."Dem Bermes" so'zi "G'a'rip ashiq" da'staninan Dem bernes namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 4."Dag'lari" So'zi "Sayatxan-Xa'mra" da'staninan Qayta islegen G'.Demesinov
 5."Gu'lpaq" so'zi "G'a'rip ashiq" da'staninan Gu'lpaq namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 6."Xan Sayat" So'zi "Sayatxan-Xa'mra" da'staninan Xan sayat namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 7."Pal bolsin" So'zi "Sayatxan-Xa'mra" da'staninan Ta'briz namasi Qayta islegen G'.Demesinov
 8."Da'ryasan'" S.Nurimbetov so'zi Sanali keldi namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 9. "Biybisa'nemnin'" A.Dabilov so'zi Ken'es namasi Qayta islegen G'.Demesinov
 10."Kelip ket" (romans) A.jiniyaz so'zi S.Palwanov namasi
 11. "Diydarin' senin'" T.Jumamuratov so'zi X.Turdiqulov namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 12."Bir gu'lmen yarim" U.Karimullaev so'zi X.Turdiqulov namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 13."Senin' bul dunyada barlig'in'" T.Seyitjanov so'zi X.Turdiqulov namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 14. "Qa'dirin bilmes" A.Dabilov so'zi A.Qayratdinov namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 15."Elim bar" I.Qurbanbaev so'zi K.Abdullaev namasi
 Qayta islegen G'.Demesinov
 16."Jigirma beste" Ku'nxoja so'zi K.Abdullaev namasi

S. Yudakov: "Karnaval valsi", "Kuylama, sohibjamol", "Maysaraning ishi" operasidan Hidoyatxon, Cho'pon va Oyxon ariyalari;

N. Xasanov: "O'ynab o'ting, shabodalar", "Yayra go'zal";

Z. Shaxidi: "Zi so'zi sino" (ishq o'tida);

S. Raxmaninov "Polyubila ya na pechal svoyu";

Kalman "Silva" operettasidan "Silva va Edvin ducti";

Yu.Chichkov "Rodnaya pesenka", "Leti moyo solntse";

M. Glinka "Esli vstrechus' s toboy", "Skaji zatem", "K ney";

M. Minkov "Ty na svete yest';

P. Bulaxov "Zabudu lyba", "I net v mire ochey";

G. Struve "Muzika";

Konsuello Velaskes "Besame mucho";

Stevie Wonder "Love Me tender";

E. Kapua "Moyo solnysheko";

Italian xalq qo'shig'i "Santa Lyuchiya";

Sh. Shayimardanova «Muhabbat valsi»;

P. Chaykovskiy: "Xotel bi v yedinoe slovo", "To bilo ranneyu vesnoyu";

G. Qodirov: "Mehanik qiz qo'shig'i", "Oq oltin taronasi";

M. Ashrafiy: "Dilorom" operasidan Nurxon ariysi;

F. Alimov: "Ohanga to'lsin diyor", "Go'zal shahrim";

R. Abdullaev: "Vatan tongi", "Piyola";

T. Azimov: "Bulbuling bo'lay";

M. Burxonov: "Ishqida", "Dilbarimo";

S.Boboev: "Sog'inib keldim", "Vatan ishqisi" musiqali dramasidan Subhonqul ariysi, "Hamza" operasidan "SHohimardon" Xamza ariysi;

M. Balakirev: "Oboymi, potseluy";

M. Glinka: "Nochnoy zefir";

A. Dargomishskiy: "Mne grustno";

S. Jalil: "Ko'nglim gul", "Ey, sarbon";

T. Jalilov: "Ayrilish", "San'atkor qizga";

D. Zokirov: "Intizor etding meni";

X.Izomov: "SHonli edim";

K. Kenjaev: "Bitta o'zim bilaman";

V.Kalinnikon: "Na starom kurgane";

M.Leviev "Qachon kelasan", "Tashbolta oshiq" musiqali dramasidan Teshaboy ariysi, "O'zbek qizi ovozi", "Zavqim sig'mas dilimga", "Yulduz va qizlar ashulasi";

D.Zokirov, B.Zeydman "Zaynab va Omon" operasidan Omon va Xuri ariyalari;

X.Rahimov "Ma'lum emas";

Yu.Rajabi "Bozurg'oni";

T. Sodiqov "Muborak", "Jonon ko'rinxur";

R. Falvo "Skajite devushki";

S. Yudakov "Maysaraning ishi" operasidan Mulla do'st va Hoji Darg'a ariyalari;

M. Yusupov "Baxtim madorim bor";

15-mavzu. O'zbek milliy qo'shiqchiligining qadr topish xususiyatlari

Milliy qo'shiqchilikda ovozni yo'lga qo'yish uslubiyoti, vokal mashqlari, xonadalik nafasiga oid amaliy maslahatlar, og'izni yopib kuylash, badiiy matn ustida ishlash, she'riy matnni musiqa orqali ifodalab berish.

16-mavzu. Milliy istiqlol va zamonaviy musiqa taraqqiyoti

Miliy istiqlol musiqa taraqqiyotining garovi, simfonik musiqa janri va kompozitorlik ijodiyoti, vokal va zamonaviy musiqa ijrochiligi taraqqiyoti.

3-Modul. Estrada san'ati

17-mavzu. O'zbek estrada san'ati

Estrada tushunchasi va uning xalq hayotidagi o'mi, estradaning turlari va uning tarqalish oqimalari, estradada "ommaviy madaniyat"ning suqilib kelishi, musiqiy ta'lim orqali o'quvchilarga estetik tarbiya berish, artistik maxorat ustida ishlash, asarlarni badiiy taxibili, kuylanayotgan asarning matnni badiiy axamiyati, turli xarakterdagi asarlarni o'ziga xos kuylay olish. O'zbek estrada san'atining asoschisi - Botir Zokirov.

18-mavzu. Estrada xonandasini ovozini shakllantirishga doir uslubiy tavsiyalar

Vokal va estarda xonandasining mashq jarayonidagi asosiy rejimi, ovoz mashqlarining asosiy vazifalari, asarlarni o'rganishga doir metodik tavsiyalar, milliy va zamonaviy estrada ritmik usullari, usul ustida ishlash, ritmik usullarni ichidan xis qilib kuylash malakalari, estrada yo'nalişidagi zamonaviy ritmik usullar haqida, estrada xonandaligidagi texnik vositalar, mikrofon bilan ishlash, ovoz kuchaytirish texnikasi. Minidisk jo'rligida kuylash.

IV.Laboratoriya mashg'ulotlari bo'yich ko'rsatma va tavsiyalar

Vokal tarbiyasidagi asosiy musiqa - pedagogik printsiplari.

Tovush apparatining tuzilishi va harakatlanishi.

Musiqa – badiiy va vokal-tehnikaviy rivojining birligi.

Vokal pedagogikasining asosiy uslublari.

O'zbek milliy honandalik uslublari.

Olyi asab sistemasining fiziologiyasi. Asab sistemasining tuzilishi va harakatlanishi.

Olyi asab faoliyatining asosiy qonunlari.

Ashulachilik sezgilaringin hususiyatlari.

Ashulachilikda nafas.

Ashulachilikda orfoepiya.

Asosiy vokal ko'nikmalarining shakllanishi yo'llari.

Ovozning registrlik tuzilishi. o'zgarish notalar. «Ovoz o'tish» tushunchasi.

Uning paydo bo'lishiga tarixiy asoslar.